

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

~~Х~~-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА

Уважаема госпожо Караянчева,

БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА СТАНДАРТИЗАЦИЯ ж.к. "Изгрев", ул. "Лъчезар Станчев" №13
РЕГИСТРАЦИОНЕН ИНДЕКС <u>03-00-01</u>
ДАТА <u>20.08.2020</u>

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.№ <u>010-00-10</u>
Дата <u>21.08</u> 202 <u>0</u> г.

С голяма изненада научихме за внесения от голяма група народни представители Законопроект за изменение и допълнение на Изборния кодекс, в който се вменият задължения на Българския институт за стандартизация (БИС), свързани с „одит“, „тестване“ и „сертифициране“ на техническите устройства за машинно гласуване.

Изненадата се съдържа конкретно в предложените параграфи 6 и 7:

§ 6 В член 213, ал 3 се изменя така:

(3) Централната избирателна комисия определя техническите изисквания към апаратната и програмната част на техническите устройства за машинно гласуване

§ 7 Създава се чл. 213а:

“Член 213а (1) Централната избирателна комисия осигурява техническите устройства за машинно гласуване чрез наемане или закупуване.

(2) Одитът, тестването и сертифицирането на техническите устройства за машинно гласуване се извършва от Държавна агенция “Електронно управление” съвместно с представители на **Българския институт за стандартизация** и на Българския институт по метрология

По предложените текстове имаме много забележки от принципно и техническо естество:

1. Първата е принципна и тя се състои в това, че не е коректно да се възлага на дадена институция каквото и да е без да бъде консултирана дали може да го изпълни.

Видно е, че в Устава на БИС подобен предмет на дейност не фигурира.

2. Втората е също от принципно естество - от законодателна гледна точка не може да се възлага на Централната избирателна комисия (ЦИК) да определя технически изисквания към всякакви технически устройства, тъй като тези техническите изисквания са определени в Закона за техническите изисквания към продуктите и в частност Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на електрически съоръжения, предназначени за използване в определени граници на напрежението (въвеждаща съответната европейска директива) и хармонизираните европейски стандарти към нея.

Въпросните технически устройства за машинно гласуване попадат в обхвата на Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на електрически съоръжения, предназначени за използване в определени граници на напрежението и хармонизираните европейски стандарти към нея и трябва да отговарят на тези технически изисквания, а не ЦИК тепърва да ги определя.

Тъй като ЦИК осигурява техническите устройства чрез наемане или закупуване, се предполага, че ЦИК трябва да обяви обществена поръчка и в техническото задание да определи **техническите спецификации, параметри и характеристики, което е ясно разписано в Закона за обществените поръчки как се прави.**

3. ЦИК не може да определя технически изисквания към „програмната част“ (софтуера), а може само да направи задание с правилата на изборния процес (предполага се, че ЦИК е най-компетентна по отношение на изборния процес), на които трябва да отговаря софтуерът.

4. Термините “одит”, “тестване” и “сертифициране” са абсолютно несъвместими както към „апаратната“, така и към „програмната“ част на техническите устройства.

“Одит на техническо устройство” е абсолютен оксиморон, тъй като одитът се извършва от експерти, наречени одитори, обикновено сертифицирани, и те проверяват документи и задават въпроси. Как техническото устройство ще им отговори на въпросите?

Правилният термин в българските стандарти и техническото законодателство е изпитване, а не “тестване”.

Що се отнася до “сертифицирането”, то е абсолютно неприложимо в този случай! Въпросните технически устройства, съгласно изискванията в посочените по-горе закон и наредба се придружават от Декларация за съответствие на база на направени изпитвания за съответствие с хармонизираните европейски стандарти.

Това е задължение на производителя, съответно доставчика, на техническите устройства, съгласно същия по-горе посочен закон!

5. Колкото до софтуера, той трябва да бъде оценен дали отговаря на заданието с правилата на ЦИК (това се нарича **верифициране**) и дали отговаря на предназначението си (това се нарича **валидиране**).

За това как се извършва верифициране и валидиране на софтуер има огромно количество международни стандарти, в които е разписан подробно целият процес.

Верифицирането и валидирането се извършва от акредитирани органи за оценяване на съответствието, които трябва да отговарят на тези международни стандарти.

В България няма акредитирани такива органи за оценяване на съответствието и трябва да бъде нает такъв орган от чужбина, но **това отново е задължение на доставчика и за негова сметка.**

6. И накрая за последно, нито ДА “Електронно управление”, нито Българския институт за стандартизация, нито Българския институт по метрология са компетентни да извършват оценяване на съответствието, редът за което е разписан в Закона за техническите изисквания към продуктите. Не са компетентни и да извършват верифициране и валидиране на софтуер. А тази компетентност се доказва единствено чрез акредитация!

Уважаема госпожо Караянчева,

Уважаеми госпожи и господа народни представители,

Премахнете тези два параграфа от Законопроекта за изменение и допълнение на Изборния кодекс.

Те са абсолютно ненужни, грешно формулирани и противоречат на действащото българско законодателство, което е хармонизирано с европейското.

Цялата материя, която се съдържа в тях е предмет на обществената поръчка за доставка на техническите устройства за машинно гласуване!

С уважение,

Ивелин Буров
Председател на Управителния съвет на
Българския институт за стандартизация

